

Dus nu eens de rijke klasse aanpakken

bepleit **Bert Dieter** uit Den Haag

Ton van Haperen stelt het stelen van schriftelijke examens gelijk aan het gebruiken van oude examenvragen door docenten voor schoolexamens (nrc.next, 15 mei). Op zichzelf al een merkwaardige en niet-houdbare redenering, maar door de toevoeging dat het stelen aan de „onderkant van de samenleving” heeft plaatsgevonden en zogenaamde zachte fraude een daad is van de ‘middenklasse’ krijgt het geheel een andere lading. Los van het feit dat ook de docenten van het Ibn Ghaldoun, en van alle andere ‘onderkant’-scholen oude examenvragen gebruik(t)en, laat Van Haperen zijn oordeel kennelijk vertroebelen door zijn politieke overtuiging.

Hetzelfde manco zien we bij Thomas Piketty: zijn stelling dat een onevenredige verdeling van kapitaal op den duur sociaal ontwrichtend zal werken, is vermoedelijk juist. Echter, wanneer is daar sprake van? Mijn stelling is dat dit niet het geval is bij salarissen tot ongeveer twee ton en vrije vermogens tot vijf ton. Het is voor die categorie namelijk het laatste decennium niet mogelijk gebleken om meer rendement dan circa 2 procent te behalen. Dankzij de vrije val van hun vaste vermogens (prijs van huizen) zijn ze vermoedelijk zelfs fors ingeteerd op hun totale vermogen.

Kijken we echter naar de eerste categorie grootverdieners, te beginnen bij (Vara-)presentatoren, ex-(PvdA-)politici, criminelen, vrijgevestigde artsen, bankiers, advocaten, accountants, popzangers, topvrouwen en topmannen bij bedrijven, koningshuisleden, erfgenamen, voetballers, enzovoort, dan zien we daar de eerste tekenen van maatschappelijke ontwrichting: een paar jaar kundig liegen en bedrijven of tegen een bal aan trappen en je kleinkinderen hoeven nooit meer te werken. Bovendien zijn zij relatief immuun gebleven voor de crisis. Mijn opa zaliger zei het al: “Wie niet steelt en wie niet erft, kan werken tot ‘ie sterft.’” Daarvoor had Piketty dus niet een boek van 600 bladzijden hoeven schrijven. Het eenvoudigste voorstel is waarschijnlijk dat niemand op aarde meer dan tien miljoen euro zou mogen bezitten, ongeacht zijn of haar prestaties en/of woonplaats. Tevens kun je maximaal een miljoen erven. Daarboven wordt alles simpelweg met 100 procent weg-belast. Een mooie gedachte en een volstrekte utopie. We kunnen ons opmaken voor een tijdperk waarin de middenklasse de prijs gaat betalen. Dat is tot daar aan toe, maar de ontwrichting van de maatschappij zal daardoor nog sneller gaan dan in de Romeinse tijd het geval was.

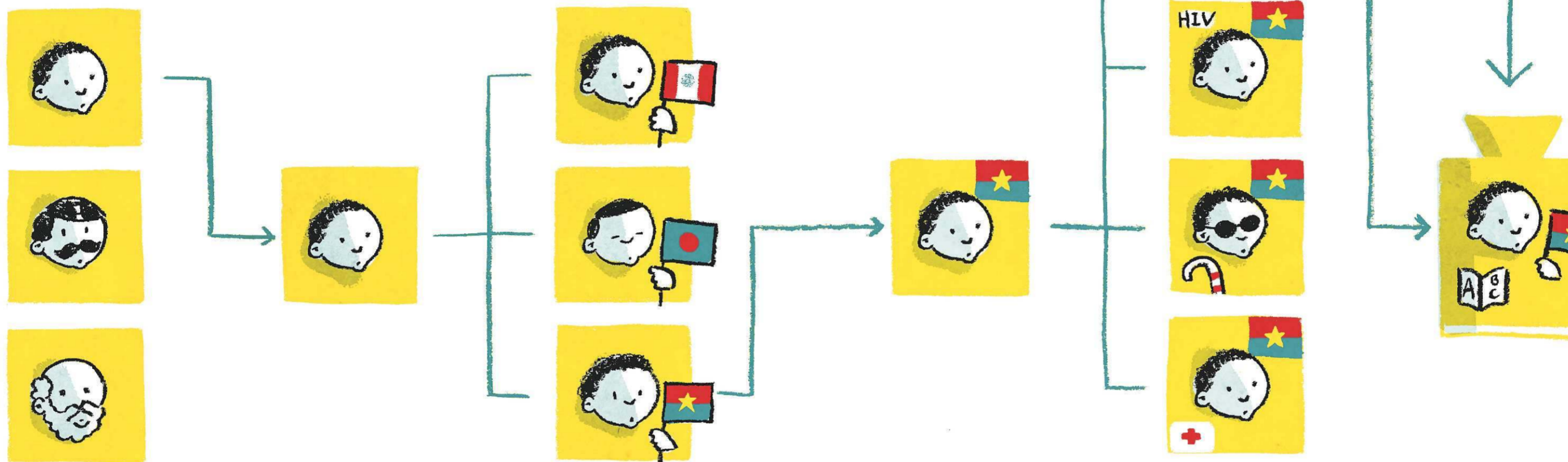

Brieven en opiniestukken kun je sturen naar denken@nrc.nl. Vermeld naam, adres, telefoonnummer en, indien van toepassing, titels en functies.

Wetten, geld en militair geweld zijn versleten middelen om problemen op te lossen. Hoe dan wel? Drie suggesties van **Goos Geursen**.

Kies je goede doel met zorg uit

MATIJS WINTER

Goos Geursen was jaren werkzaam in de marketing en reclame als merkstrateg, onder andere bij het reclamebureau FHV/BBDO. Hij schreef verschillende boeken over creativiteit, innovatie en conceptueel denken en was columnist voor NRC Handelsblad.

Tegenwoordig houdt hij zich voornamelijk bezig met organisatie- en marketingconcepten. Wat zijn dat? „De meeste organisaties – profit of non-profit – zijn verkokerd. Stel je een reisorganisatie voor die bestaat uit de afdelingen busreizen, vliegtreken en autoreizen. Die afdelingen praten meestal niet met elkaar. Totdat je met het concept ‘relaxvakanties’ komt. Opeens gaan ze met elkaar aan de slag. Een concept kan dus door verkokering heenbreken. Dan ontstaan samenwerking en creativiteit.”

Over conceptdenken: „Het gaat mij om de kern van een idee, niet om de strik eromheen. Een goed concept kan duizend vormen aannemen. Ja, het is dus abstract. Jammer genoeg kan niet iedereen daar wat mee. Mensen reageren nu eenmaal meer op vormen, beelden en teksten dan op ideeën.”

We legden enkele maatschappelijke kwesties aan hem voor.

1 De Tijdfabriek tegen werkloosheid

Ondanks de gunstige economische groei cijfers in Europa is de trend van

de werkloosheid nog steeds stijgende. Wie eenmaal een tijd buiten de arbeidsmarkt staat – door werkloosheid, of omdat je voor de kinderen hebt gezorgd – merkt hoe lastig het is weer aan de slag te komen. Met een gat in je cv schrik je werkgevers af. Ook kan het beroep dat je uitoefende zo veranderd zijn dat je misschien helemaal niet meer geschikt bent. Of misschien kom je erachter dat jij zelf veranderd bent en beter iets anders kunt gaan doen. Wat kunnen we daaraan doen?

Goos Geursen: „Als je kijkt hoe werklozen en bijstandsgerechtigden door verschillende instanties worden benaderd, dan zie je dat dit ronduit negatief is. Controleren is belangrijker dan stimuleren. Terwijl werkzoekenden heus niet alleen maar zwak staan. Ze hebben minder aan zich te binden. Hoe doe je dat? Geursen: „We kunnen bedrijven wel geld vragen voor het behoud van de tijger, maar je kunt ze ook vragen stroppers te sponsoren. Het geld gebruik je om stroppers een nieuw perspectief te bieden. Hij kan weer naar school of investeren in een eigen onderneming. Dan begeeft hij zich niet meer op het criminele pad. Ook voor donateurs wordt het dan heel concreet. Er is weer een stroper minder op deze wereld en daaraan heeft jouw bedrijf dan bijgedragen. Je zou zelfs de ontwikkeling van zo’n stroper langdurig kunnen volgen. Hoe gaat het met zijn studie of onderneming? Er ontstaat een bijzondere relatie tussen stroper en donateur.”

En die concurrentie tussen goede

ke snuffelt door de database. Wanneer hij een nuttige of uitdagende klus ziet, meldt hij zich aan. De coaches van de Tijdfabriek begeleiden de herintredende werklozen hun draai in de organisatie te vinden en waar nodig sturen ze bij. ‘De tijd zal het leren’, kun je hier letterlijk nemen.”

2 Sponsor een stroper

Alleen Nederland telt al 240.000 goede doelen. Met elkaar zijn ze in een hevige strijd verward om de gunst van de donateur. Meer concurrentie leidt tot hogere wervingskosten en minder bestedingen aan de doelen zelf. Het aantal donateurs groeit namelijk niet, het is een verdringingsmarkt. Goede doelen zijn daarom voortdurend op zoek naar nieuwe manieren om donateurs aan zich te binden. Hoe doe je dat?

Geursen: „We kunnen bedrijven wel geld vragen voor het behoud van de tijger, maar je kunt ze ook vragen stroppers te sponsoren. Het geld gebruik je om stroppers een nieuw perspectief te bieden. Hij kan weer naar school of investeren in een eigen onderneming. Dan begeeft hij zich niet meer op het criminele pad. Ook voor donateurs wordt het dan heel concreet. Er is weer een stroper minder op deze wereld en daaraan heeft jouw bedrijf dan bijgedragen. Je zou zelfs de ontwikkeling van zo’n stroper langdurig kunnen volgen. Hoe gaat het met zijn studie of onderneming? Er ontstaat een bijzondere relatie tussen stroper en donateur.”

En die concurrentie tussen goede

doelen dan? Geursen: „Die zouden meer met elkaar kunnen samenwerken.” Dus bedacht Geursen een concept: een keuzewijzer voor goede doelen. „Maak een gezamenlijke website die bezoekers helpt hun eigen voorkeur voor een goed doel te bepalen.”

De centrale vraag op de website is dan: wie wil je helpen? Kinderen? Oké, welke kinderen? Kinderen in Nederland, in Afrika, met HIV, met astma, in oorlogsgebieden, enzovoort. De keuzewijzer voert je door deze ‘beslissingsboom’.

„Heb je eenmaal een doel gekozen, dan kom je vanzelf bij de juiste organisatie. Net als bij een stemwijzer. Wie het grootste campagnebudget heeft, of de meeste aandacht krijgt, is dan niet meer relevant. Het doel zelf wordt weer leidend. Het is bovendien veel klantvriendelijker. Je helpt de donateur, niet jezelf. Oplossingen liggen soms voor de hand, maar er is niemand die het laatste zetje geeft.”

3 Hoe verbeteren we de verkeersveiligheid?

In 2012 liepen naar schatting 840.000 Nederlanders in het verkeer letsel schade op. Bijna de helft van hen had medische behandeling nodig. Fietsongevallen komen het meeste voor. Dodelijke verkeersslachtoffers zijn vooral inzittenden van een personenauto. Het meest risicovol is nog altijd de bromfiets of motor. Het aantal ongevallen per gereden kilometer is bij deze groep het hoogst. Wat kunnen we doen om de verkeersveiligheid te verhogen?

Volgens Geursen is er dringend behoefte aan een andere visie op veilig verkeer: „Het huidige denken is gebaseerd op het africhten van de bestuurder. In rijlessen worden we gedruild hoe we moeten gehoorzamen aan regels. Een stoplicht is als een baas die een bevel geeft. En bevelen zijn dodelijk voor oplettendheid. Als dat niet zo was, zou een kruispunt met stoplichten automatisch de minste ongelukken opleveren. Dat is niet zo.”

Geursen vindt Het Laweplein in Drachten een schitterend voorbeeld van een veilig plein. „Het is ingericht volgens het *shared space*-principe. Haal de stoplichten weg, maak geen verschil tussen trottoir en rijweg. Het leidt direct tot langzaam rijdend verkeer. Omdat de regels wegvallen, worden de weggebruikers weer alert en zijn er weer helemaal bij met hun gedachten. Alle verkeersgebruikers zijn voorzichtiger geworden en communiceren beter met elkaar. Er is meer oogcontact tussen de bestuurders. Het plein verwerkt meer verkeer en het aantal ongevallen is vanaf de invoering drastisch gedaald.”

Geursen pleit voor ‘zelfsturing’. „De relatie tot je medeweggebruikers, dat is het belangrijkste. Dat is een ander uitgangspunt dan verkeersregels toepassen. In zo’n wereld zouden ook de rijlessen een andere inhoud krijgen. Leer anticiperen, leer het verkeer te lezen, zoek oogcontact met anderen in het verkeer, probeer te voorspellen wat de ander gaat doen, scan de omgeving. Dat zijn belangrijke vaardigheden die uitgaan van de realiteit en minder van de regels.”

ILLUSTRATIE ROEL VENDERBOSCH

Zoek mee, denk anders

Ons denken verschuift langzaam: van rationeel, analytisch naar ‘conceptueel’: door andere delen van onze hersenen te activeren, kunnen we creatievere oplossingen aandragen voor de ingewikkelde problemen.

Monique Juffermans van conceptbureau Dutchlabel heeft een aantal Nederlandse denkers verzameld om wereldproblemen te lijf te gaan.

Doe mee, denk mee

Grote problemen, andere oplossingen – doe mee via de site heteivancolumbus.net

Het thema van volgende week is: Hoe kunnen we de ik-cultuur bestrijden en eenzaamheid van mensen oplossen?

Staat jouw oplossing volgende week naast die van conceptdenker Rob Wage-mans?

Floor Rusman
Niet van plan zijn, geen intentie hebben

‘L’avrov: beslist geen Russische troepen naar Oekraïne’ berichtte het ANP vorige week. Verschillende kranten namen het nieuwsbericht met deze kop over. De mededeling klonk helder, maar zo duidelijk was hij niet, bleek toen ik het berichtje las. Want wat had de Russische minister van Buitenlandse Zaken volgens het ANP gezegd: ‘We hebben helemaal geen enkele intentie waar dan ook (in Oekraïne) wat voor eenheid dan ook te sturen’.

Eerder had Lavrov soortgelijke uitspraken gedaan. Begin april zei hij bij voorbeeld in een tv-interview: ‘We zijn helemaal niet van plan Oekraïne binnen te vallen. En we hebben nooit die intentie gehad.’ Niet van plan zijn, geen intentie hebben – dat is toch iets anders dan ‘beslist geen troepen sturen’. Plannen en intenties kunnen zomaar veranderen. Ik had bijvoorbeeld niet de intentie een column te schrijven naar aanleiding van Oekraïne, maar dat veranderde toen ik het ANP-bericht las. Lavrovs uitspraak deed me denken aan DDR-leider Walter Ulbricht, die in 1961 zei: ‘Niemand heeft de intentie een muur te bouwen.’ Twee maanden later werd de Berlijnse muur opgetrokken.

Als politicus – als leidinggevende überhaupt – moet je geoefend zijn in het doen van vage uitspraken. Die moeten geruststellend klinken, maar niet te stellig, want er moet wel bewegingsruimte blijven.

Vreemd, want als een politicus of leidinggevende zegt dat iets niet aan de orde is, is het meestal juist wel aan de orde

Er zijn verschillende varianten mogelijk. Zo zei de Amerikaanse president Roosevelt eind 1940 in een toespraak over Amerika’s houding ten opzichte van de Tweede Wereldoorlog: ‘Our national policy is not directed toward war.’ In werkelijkheid trof Amerika toen al voorbereidingen voor een oorlog; een jaar later, na de aanval op Pearl Harbor, verklaarde Roosevelt de oorlog aan Japan.

Een voorbeeld dichterbij huis konden we twee weken geleden zien in *Elsevier*, over de geruchten dat Jeroen Dijsselbloem een baan in Brussel zou krijgen: ‘Speculeren over een baan als voorzitter van de Europese Commissie of als eurocommissaris vindt Dijsselbloem niet aan de orde.’ Boven het artikel stond de kop: ‘Dijsselbloem: geen kandidaat voorzitterschap Europese Commissie.’ Ook hier werd in de kop een conclusie getrokken die niet overeenkwam met de uitspraak. Vreemd, want als een politicus of leidinggevende zegt dat iets niet aan de orde is, is het meestal juist wel aan de orde.

Een faillissement van Polare is niet aan de orde, zei een commissaris van de boekhandeltaken vlak voor het faillissement. Mijn vertrek als fractieleider is niet aan de orde, bezwoer Jolande Sap drie weken voordat ze opstapte.

Dit weten we allemaal wel, zou je zeggen. Hoe meer er op het spel staat, hoe omzichtiger de uitspraken worden, dat is logisch. Maar daarom verbaasde het me dat bijna alle kranten de misleidende ANP-kop over Lavrov overnamen. Het lijkt me beter om het letterlijke citaat in de kop te zetten. De lezer kan dan zijn eigen conclusie trekken.

ik@nrc.nl/

Van: **Anouk Hagenvoort**

Onderwerp: **Zelfportret**

Als een vriend uit Amerika mij komt opzoeken, grijp ik mijn kans om eindelijk het gerenoveerde Rijksmuseum te bezoeken. Ik verbleef mijn beperkte kennis van de Nederlandse grootmeesters, door stiekem mee te luisteren met een jonge docent die een groep veerleude 13-jarigen vertelt over het zelfportret van Rembrandt als de apostel Paulus. De docent buigt zich voorover om de vraag van een leerling, die bijna wordt verdrukt tussen twee fotograferende Chinezen, te verstaan. Zuchtend geeft hij antwoord: „Inderdaad Jurre, een soort ouderwetse selfie dus.”